

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การเรียนรู้ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติด
ของชาวเขา

ชื่อผู้เขียน นางสาววาสนา บุญญาประภา

ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
รองศาสตราจารย์ ดร.พศิน แดงจวง ประธานกรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ ลีสุวรรณ กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาช่องทางการเรียนรู้ทางสังคมและเงื่อนไขการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติดของชาวเขา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม แหล่งข้อมูลได้แก่ผู้นำทาง การและผู้นำธรรมชาติ ผู้อาวุโส พระสงฆ์ ผู้นำศาสนา ผู้ใช้สารเสพติดและครอบครัว เยาวชนนักเรียนรวมทั้งเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชนที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการควบคุมสารเสพติดของชาวเขาในหมู่บ้านแม่สะลัก อำเภอแม่ฮาด จังหวัดเชียงใหม่ และบ้านแม่สะลัก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นชุมชนชาวเขาเผ่าต่าง ๆ อาศัยอยู่ร่วมกัน

ผลการศึกษาพบว่าระบบการเรียนรู้ของชาวเขาในอดีตเด็กได้รับการถ่ายทอดความรู้จากครอบครัว วัด โรงเรียนและชุมชน เบื้องต้นได้รับการถ่ายทอดจากพ่อ แม่ โดยการบอกเล่าแนะนำและปฏิบัติจริง เมื่อเด็กโตขึ้นเด็กชายบางคนบวชเรียนได้เรียนหนังสือ รับการอบรมคุณธรรม ศีลธรรม จริยธรรมในวัด ส่วนเด็กผู้หญิงได้เรียนรู้วิชาชีพต่าง ๆ จากผู้ปกครองและผู้นำในชุมชนต่อมาเมื่อมีการจัดตั้งโรงเรียน ในช่วงแรกไม่นิยมส่งลูกหลานเข้าเรียนในโรงเรียน เพราะต้องการให้ลูกหลานช่วยทำงานทำไร่ทำสวนซึ่งเป็นแรงงานสำคัญของครอบครัว แต่เมื่อนักเรียนในโรงเรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ การติดต่อกับบุคคลภายนอก หน่วยงานราชการต่าง ๆ มีการแลกเปลี่ยนข่าวสาร สื่อมวลชนต่าง ๆ จึงค่อยปรับเปลี่ยนค่านิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียน เมื่อเห็นความสำคัญและตัวอย่างความสำเร็จของผู้เรียนได้รับการศึกษามากขึ้น

ช่องทางการเรียนรู้ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติดประกอบด้วย สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ทำให้เรียนรู้การใช้ สารเสพติดเพื่อรักษาโรค โดยการสังเกต

แล้วลอกเลียนแบบจากผู้ปกครอง พ่อ แม่หรือญาติเห็นตัวอย่างสำหรับกลุ่มเพื่อน โดยมี การพบปะสังสรรค์กันหลังเลิกงาน มีการแนะนำ ชักชวนหรือเป็นแบบอย่างใช้สารเสพติดจาก กลุ่มอาชีพ ที่ได้เรียนรู้จากผู้ที่ใช้แรงงานด้วยกัน ใช้สารเสพติดกระตุ้นให้เกิดความสามารถ ในการทำงานเพิ่มมากขึ้น สามารถผ่อนคลาย ความปวดเมื่อยกล้ามเนื้อและความเครียดจาก การทำงาน

ความเชื่อด้านสุขภาพ โดยเชื่อว่าฝืนสามารถรักษาโรค บรรเทาอาการเจ็บปวด ลักษณะการทำงาน ช่วยทำให้ทำงานมีความสุข วิธีชีวิตความสัมพันธ์ในครอบครัวที่เอื้อให้ ได้ใกล้ชิดพบเห็นและช่วยในการปกปิด การซื้อและการขายของผู้ปกครอง และปัญหาภายใน ครอบครัวที่เป็นแรงผลักดันให้หันไปพึ่งยาเสพติด ส่งผลให้การขยายเครือข่ายการใช้ สารเสพติดเป็นไปอย่างกว้างขวางในระดับครอบครัว ชุมชนและชุมชนใกล้เคียง

เงื่อนไขที่สำคัญที่ทำให้ชุมชนชาวเขาเกิดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารเสพติด คือกระแสทุนนิยมที่ไหลเข้าสู่ชุมชนในรูปของการพัฒนา ชุมชนมีความต้องการด้านทรัพย์สิน ปัจจัยต่าง ๆ มีการแข่งขันในการดำรงชีวิต สารเสพติดเป็นตัวบ่อนทำลายที่สำคัญที่ตอบสนองความ ต้องการใหม่ ในการพัฒนาด้านวัตถุอย่างรวดเร็ว จึงเกิดการระบาดแพร่สะพัดของการใช้ สารเสพติดภายใต้วิถีชีวิตของคนในชุมชน

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวสมาชิก ได้แก่ ครอบครัว เครือญาติ กลุ่มเพื่อน กลุ่มอาชีพ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับสมาชิกในชุมชน มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการนำไปสู่การใช้สารเสพติด ความเชื่อ แรงจูงใจ ความอยากลอง และผลประโยชน์เมื่อได้รับคำแนะนำชักชวนจากเพื่อน หรือเห็นแบบอย่างการใช้สารเสพติด ทำให้อยากทดลองใช้สารเสพติดและเนื่องจากที่ตั้งชุมชน ตั้งอยู่ในเส้นทางลำเลียงยาเสพติด และอยู่ใกล้แหล่งพักยา การซื้อขายสารเสพติดและใช้สารเสพติดกันมาก

Thesis Title	Social Learning Related to Hill Tribes Drug Use	
Author	Miss.Wassana Bunyaprapa	
M.Ed.	Nonformal Education	
Examining Committee		
	Assoc.Prof.Dr.Phasina Tangchuang	Chairman
	Assoc.Prof.Dr.Cherdla Suntornwipart	Member
	Assoc.Prof.Dr.Chukiat Leesuwun	Member

Abstract

This thesis was aimed at examining social learning channels and learning conditions related to hilltribe members' drug use. The researcher collected needed data via semistructured interviews and participant and nonparticipant observations. Key informants comprised formal and informal leaders, community elderly people, priests (monks), other religious leaders, drug users and their families, youth, students including government and private sector officials involved in drug control affairs in Mae Sa Lak Village, Mae Ai District, Chiang Mai Province and Mae Sa Lak Village, Muang Chiang Rai District of Chiang Rai Province were a number of hilltribes lived together.

Findings were as follows:

In the past, hilltribe children had learned what they needed to learn from their families, local temples, local schools and their own communities at large. Initially, their own parents taught and advised them via words of mouth as well as involved them in practical work activities. When they grew up, some the boys entered novicehood and later monkhood. At the temple, they were accorded formal education opportunities, underwent moral and ethical training and instruction. The girls, on the other hand, learned various occupation-related crafts from parents and community leaders.

When schools were established in the communities, some parents initially did not prefer the practice of sending their children there since they needed them more in the fields. But later, when those parents saw for themselves that school leavers were literate and be able to better communicate with outsiders and government authorities as well as were better informed, their attitudes began to change. Those parents, partly driven by some success cases, in greater number, started sending their children to local schools.

As far as social learning channels related to drug use were concerned, a number of them were identified. The family institution, to begin with, was the first to induce disease treatment-oriented drug use. The children and youth, then, observed and imitated their parents or cousins/relatives. Moreover, they personally witnessed drug use among their friends. Those already working normally met those friends with drug use habits after work and, thus, were inevitably influenced in one way or another by them. Physical wage laborers also learned to take drugs from their peers who kept saying to them drug use would enable them to work longer hours and relieve their muscular aches and pains as well as their mental stress caused by physical work. In addition, the belief that opium could cure diseases, lessen pains and make people work happily played a crucial role in pushing some hilltribe members to opium use. Intimate family relationships also exposed them to their parents' drug deals and, as a result, prevented them from telling others about such deals. Finally, family problems drive many of them to drug use which ultimately generated spiraling effects felt not only at family but the entire community and nearby communities levels as well.

The key condition constituting hilltribe members' drug use-related learning was the capitalist tide shoveled into their communities under the development banner. It subtly but powerfully forged community members' desires for material wealth and assets and engendered competitive instincts in daily living. Addictive substances, as a consequence, became indispensable enablers if those new desires were to be fulfilled. Hence, the quick and wide spread of drugs and drug use among community members.

As regards learning-related factors influencing or leading to drug use behavior it was found that the following had featured predominantly : immediate families, kinship ties, peer groups, occupational groups, personal beliefs, motivation generated by others, and material interests they demonstrated, etc. Moreover, the studied communities were located either along drug trafficking routes or near their transit points. Therefore, the widespread drug deals and drug use were understandingly inevitable.